

God och dålig lukt i svinnäringen

När detta skrivs kommer Richard Axel och den svenskättade Linda Buck om några timmar att få delat Nobelpris för att de som DN skriver "har kartlagt ned till minsta gen och minsta nerv från näsan till hjärnan, hur luktsinnet fungerar". Tidigare i dag har jag varit på disputation på Alnarp, där en doktorsavhandling om effekten av lukt från bl a svinstallar ventilerats (Nimmermark, JBT).

forskning

Tala om god timing, som det heter när forskningen ligger rätt i tiden! Detta ger oss vinning på både bokstavlig och bildlig lukt.

Lukt kan vara så mycket

Synonymordboken talar om lukt som "doft, vällukt, arom, odör, os, stank, vittring, luktsinne, väderkorn och näsa". Det är alltså ett vittomfattande begrepp med både positiv och negativ laddning.

När det gäller själva djuret, grisen, är det betydelsen odör som oftast, ibland med orätt, lyfts fram. I engelskspråkiga utredningar talas det i regel om att svinstallar "stink", också det ett starkt ord. Men det kommer, som vi vet, inte bara stekos från skinkkoket, utan också vällukter.

Den framgångsrike svinuppfödaren måste ha gott allmänt väderkorn och näsa för innovationer i produktion och marknadsföring. Inget doftar väl bättre än en prognos om stigande grispriser i uppfödarledet!

Annat som når oss i mediabusen kan, som vi skall se några exempel på nedan, både stinka och osa katt.

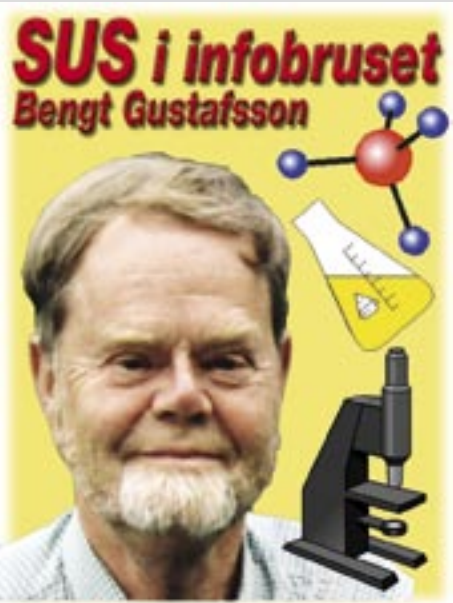
Varför och var luktar det?

Dålig lukt i stallar härrör, något förenklat, från gödsel, foder och djur. Främst är det enligt forskarna mikrobiell nedbrytning av träck och urin som ger obehag. Foder och djur lämnar ganska blygsamma bidrag till odörer. Den stora boven i dramat är ammoniak som måste hållas på låg nivå. Men det lär finnas hundratals andra komponenter i stallluften som den mänskliga näsan kan identifiera som rälighet.

I princip luktar det på fyra ställen; inne i stallet, i ventilationsluften, i det utvändiga gödsellagret och vid gödselspridningen på fältet. Det resulterar i arbetsmiljöproblem, besvär och klagomål från de kringboende och av allt att döma också i en nedsättning av berörda människors allmänna välbefinnande och hälsa. Lukten måste angripas med tekniska, kemiska och skötselåtgärder på alla dessa ställen.

Mycket att läsa och lära om lukt

Problemet är alltså mångsidigt och kräver

ver stora insatser för en lösning. Man måste veta mer om vad det är som luktar mest, hur mycket det luktar vid olika förhållanden, väderlekar och avstånd, hur lukttintensiteten kan mätas och registreras t ex med mänsklig luktpanel eller s k elektronisk näsa och inte minst hur luktsbesvär kan förutsägas genom beräkningar, t ex då man söker byggnadslov i tätortsnära områden. Just nu är luktsbesvaren från svinstallar den faktor som främst begränsar utbyggnaden av uppfödningen i många regioner och länder. Forskning pågår på flera håll.

Dr Nimmermark redovisar i sin avhandling resultatet av några egna försök på bl a mätning av lukt och refererar till drygt 200 andra rapporter. Hans slutsatser blir emellertid modesta och listan med förslag till ytterligare angelägen forskning om lukt är lång.

Stort problem i Danmark

I Danmark, där luktproblemet i vissa landsändar är akut, har man de senaste åren gått fram med breda åtgärdsprojekt för reduktion av ammoniakavgången, innebärande bl a användning av foder med lägre N-innehåll, stallar med minskad gödselyta, förbättrad stallhygien, samt rening av ventilationsluften med svavelsyra. Ett par internationella firmor har lanserat kemiska luftreningsmetoder för stallar, där erfarenheter från luktsanering i sjukhus utnyttjats.

Några helt tillfredsställande resultat har hittills inte uppnåtts. Kampen mot lukten i jordbruket har ju också en ekonomisk begränsning. Rening av stallluft anses t ex få kosta högst 10 kr per producerad slaktgris för att vara realistisk (Mortensen). Problemet globala dimension inbjuder till internationellt samordnad forskning. Blir det även här Danmark som tar hand om ledartröjan?

Kraftfulla svenska insatser i EU mot långa djurtransporter!

På tal om danskarna så röstade de förra

månaden mot EUs förslag till ny förordning för djurtransporter, därför att de ansåg den för dålig ur djurskyddssynpunkt. Ett sådant rakryggat, öppet ställningstagande måste av verkliga djurskyddsvänner upplevas som frisk väldoft i en i övrigt av beslutsvända unken miljö. Sverige lade ner sin röst och ska enligt vår konsumentminister i stället "kraftfullt verka för ytterligare förbättringar i Bryssel"! Hur? Med stora ord från ett litet land?

Saken osar, enligt min uppfattning. Snart får vi väl i internationella marknadsorgan läsa hur konsekvent Danmark, med sin goda näsa för affärer, fortsätter arbeta för förbättring av djurskydd och livsmedelskvalitet, exemplifierat med röstningen i transportfrågan. Så förlorar vi ytterligare initiativet i en av våra profilfrågor!

Skärpt och fördyrat djurskydd i Sverige

På svensk hemmaplan ska enligt ett rykande färskt förslag tillsynen över djurskyddet och livsmedelshanteringen skäpas ytterligare, dels genom höjda krav på kommunerna, dels genom att de ges rätt att ta bättre betalt av djurhållare och livsmedelsföretag för den obligatoriska tillsynen. Då det gäller ökade pålagor för näringen är det inget fel på överhetens väderkorn.

Solidaritet luktar gott

Var fjärde svensk veterinär, läser jag, har nu anslutit sig till nätverket Veterinärer för svenska mervärden, för att få köttprodukter m m ordentligt ursprungsmärkta. Det är mycket bra. Men min konspiratoriske kompis undrar var de andra tre fjärdedelarna av djurläkarkåren finns. Är de kanske mer hund- och kattdoktorer i stan och inte så mycket beroende av att de ätbära djuren minskar på det s k landet, frågar han.

Jag tror det är som de unga svinproducenterna slog fast på mötet i Jönköping i förra månaden; alla i en grupp måste dra åt samma håll för att en åtgärd skall bli riktigt framgångsrik. Då sprider den också en doft av äkta solidaritet.

Det luktar Helg

Inför den stundande helgen fylls luften i kök och matställen, nu liksom tidigare år, med dofter av skinkor, korvar, isterband, kotletter, fläsk, syltor och mycket, mycket annat. Tack vare forskarna vet vi nu hur dessa dofter via näsan och fina nerver når hjärnan och där utlöser känslor av matlust och allmänt välbefinnande. Men alltför få av dem som frossar på godbitarna vet att ursprunget är en med möda och omsorg producerad och transporterad svensk gris.

Låt oss tillsammans upplysa om det på det nya året!

Trevlig Helg
Bengt

Rengör professionellt med

G 830 A • Högtryckstvätt • Kall vatten • 210 bar • 1920 l/tim 18.995,- exkl. moms	G 4802 A • Högtryckstvätt • Het vatten • 200 bar • 930 l/tim • 90/130° C 17.995,- exkl. moms
---	--

SPARA 10.500 ! SPARA ÖVER 18.500 !

Gerni • BOX 127 • S-662 23 ÅMÅL 0532-175 30

FUNKI - SPECIALISTEN PÅ ENKLA OCH DRIFTSÄKRA LÖSNINGAR INOM

- Torrutfodring
- Blötutfodring
- Krossar och kvarnar
- Ventilation
- Stallinredning

Funki CENTER

Marknadsföres av:

Funki AB
Fabriksvägen 2
264 39 KLIPPAN
Tel 0435 - 181 90
Fax 0435 - 103 55

NOJ Serviceverkstad AB
Fåglum, Sörgården 655
465 96 NOSSEBRO
Tel 0512 - 542 90
Fax 0512 - 541 40

FORMI

Animal Nutrition

Vad får grisarna i fodret!

Formi® – det första EU-godkända alternativet till foderantibiotika

- Optimal säkerhet för människor och miljö – inga restmängder
- Effektivt mot E-coli och salmonella
- Förbättrar markant grisarnas produktionsresultat
- Skonsam och lätthanterlig produkt

BASF
The Chemical Company